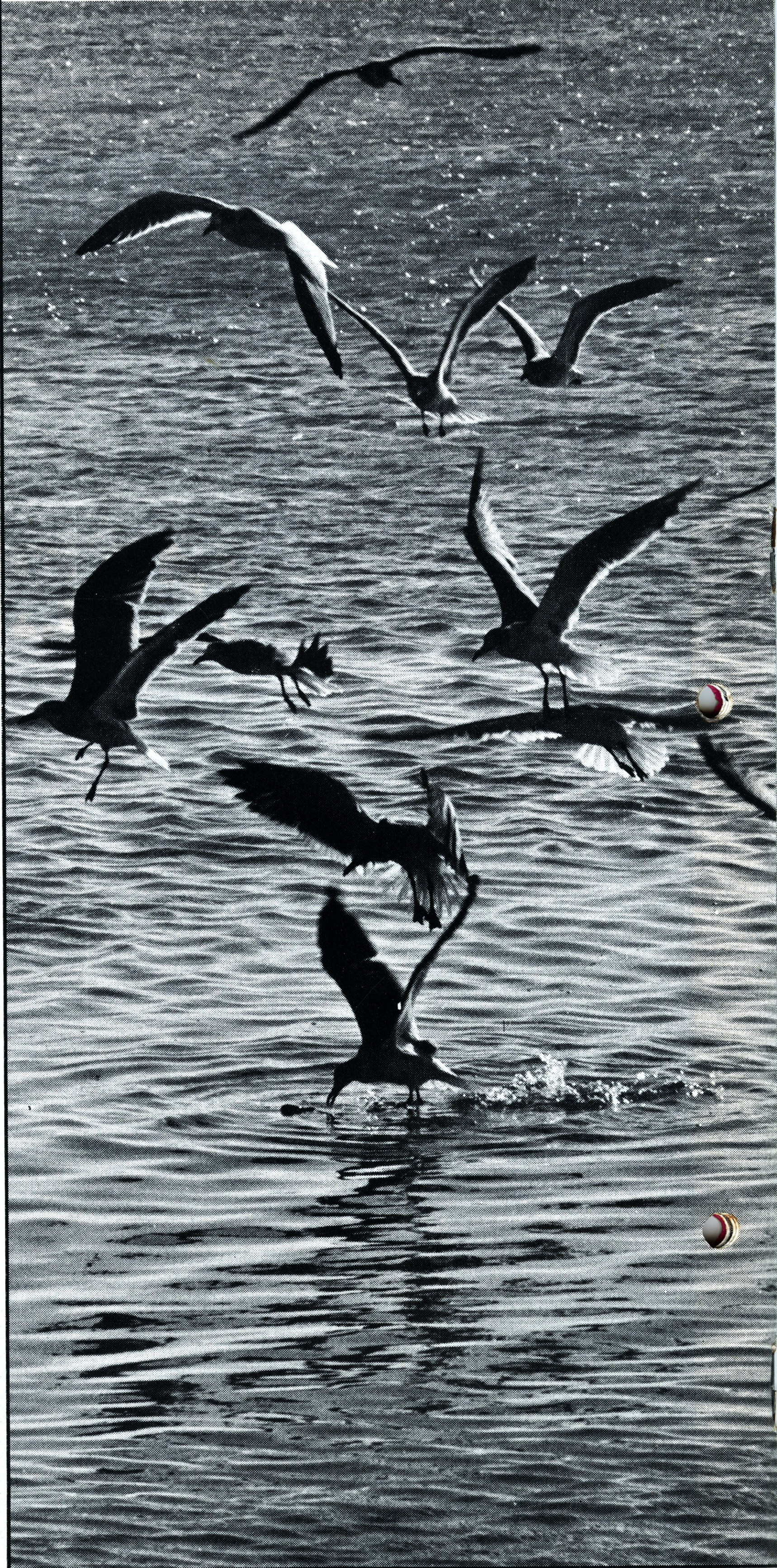
enkele broed-vogels van aruba

tekst: KEES HEIJ
leraar biologie colegio arubano

foto's: KEES HEIJ
JAN COUMANS
RINUS DE GRAAFF

goed zien én
er beter uitzien

SP
op

N.a.v. enkele reacties op mijn vorige verhaal over de vogels van Aruba zullen we nu enige broedvogels bekijken, die iedere liefhebber regelmatig kan waarnemen.
Een uitgesproken broedseizoen, zoals b.v. in gematigde streken, komt hier niet voor. Een aantal vogelsoorten kan hier het hele jaar broeden, hoewel er een toename van broedactiviteit plaats vindt gedurende de regentijden.
Voor of tijdens de regentijd beginnen bepaalde vogels te zingen, te paren en nestbouw te plegen. De verhoogde regenval brengt in ieder geval met zich mee dat er na en gedurende de regentijd de planten- en insektenwereld zich eveneens explosief ontwikkelt. Er zal dus voor de nieuwe generatie een overvloed aan vruchten, zaden en insekten aanwezig zijn.
Voor de voor hun voedsel op zee aangewezen vogels speelt de regentijd geen rol.
Zo beginnen de pelikanen hun broedactiviteit nog voor het massaal voorkomen van de masbango. We vermoeden, dat de masbango komst op zijn beurt weer te maken heeft met bepaalde zeestromen of kleine temperatuurverschillen, die het plankton van de zee beïnvloeden. In de loop van een jaar namen we temperatuurverschillen van 23°-27° C van het water waar.
Naast deze seizoenvogels zijn er weer andere groepen vogels, die het hele jaar door broeden in de buurt van onze huizen. Hiertoe behoren de chuchubi, moffie en barica heel.
We zullen nu enige algemene broedvogels wat nader bekijken.

Salina bij de waterzuivering, een belangrijke broedplaats van visdieven en dwergsterns. Deze salina wordt regelmatig geplunderd door honden en kleine jongetjes, die soms de eieren en de jongen uithalen.

pelecanus occidentales
bruine pelikaan
brown pelican
ganshi

Volwassen pelikaan

Met de snavel inbegrepen kan deze vogel plm. 135 cm. worden. Vooral de kop maakt een grote indruk door de grote snavel en de keelzak. Het is een bewoner van ondiepe zeekusten, die uitsluitend boven zee vist. De laatste tijd zien we hem ook regelmatig in de salina's vissen. Tijdens het vissen duikt de vogel geheel onder water, maar door de onderhuidse luchtzakken schiet hij als een kurk weer omhoog naar het wateroppervlak. In vele gevallen heeft hij dan tijdens zijn duikvlucht een halve slag om zijn as gemaakt. Het voedsel bestaat uit masbango die in enorme hoeveelheden verzwolgen wordt. Eens werd in de slokdarm van een pelikaan 250 ansjovisjes van 7 cm. lengte en 100 andere visjes van 6—8 cm. gevonden (dit is een totale lengte van meer dan 25 m. vis).
Op Aruba zijn er vaste slaapplaatsen op de mangrove eilandjes. Sinds vorig jaar zijn ze voor Aruba als broedvogel bekend. Het takkennest is klein terwijl de eieren een grootte van 72x46 mm. hebben. Meestal zijn er 2 à 3 eieren. De jongen zien er uit als vormeloze zakken, maar wanneer men de kop met keelzak bekijkt weet men met een echte pelikaan te doen te hebben.

Broedende pelikaan

Jonge pelikanen in het nest, een achterblijvertje

Van de volgende soort zouden we graag wat meer gegevens hebben over het voorkomen, nesten, aantal jongen e.d.

speotyto cunicularia arubensis
holenuil
burrowing owl
chogó

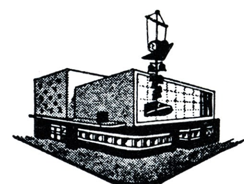
Deze algemene broed- en standvogel van Aruba is plm. 20 cm. groot. Hij leeft op de grond en is in 1908 voor het eerst op Aruba ontdekt en later pas weer in 1951 teruggevonden. Dit wil niet zeggen, dat hij in die tussentijdse periode verdwenen is. Volgens oudere Arubanen kwam hij vroeger voor 1951 meer voor dan tegenwoordig. Hij leeft hoofdzakelijk in open steenwoestijnen tussen diorietblokken. Zijn nest bevindt zich in een zelf gegraven hol. We hebben de indruk dat een nestholte meerdere uitgangen heeft

Holenuil

PRITZER+FUHRMANN

tica moderna

Holenuil

en dat er meerdere nesten zijn (speelnesten?). Het is een nuttige vogel die insekten en hagedissen eet.
Onze soort is een lichte vorm van de soort die voorkomt in de droge savannegebieden in Noord-Amerika. De soort is niet door de wet beschermd. Bescherming is echter wel gewenst omdat hij alleen op Aruba voorkomt. Daar de soort niet schuw is en de nesten gemakkelijk te vinden zijn is de kans op uitroeien groot. Persoonlijk schat ik het aantal paren op Aruba op 10. Hopelijk zal blijken dat deze schatting aan de lage kant is.
We zijn zeer geïnteresseerd in waarnemingen van deze vogels. Broedgegevens zijn niet bekend. Wel hebben wij het vermoeden dat de paren het gehele jaar bij elkaar blijven.

egretta thula
amerikaanse kleine zilverreiger
snowy egret
papiamentse naam is niet bekend

Totale lengte, inclusief de 7 cm. lange snavel, 60 cm. Deze klein witte reiger heeft zwarte poten en goudgele voeten (vandaar de naam lady with the golden slippers). Het is een bewoner van ondiep zout en zoet water, waarbij de mangrove-eilandjes met hun beschutte plasjes de voorkeur genieten.
Tijdens warme dagen zitten ze in groepjes bij elkaar in de mangroven. Ze voeden zich met vissen, vooral met tandkarpertjes uit de salina's. Prof. Voous meldt voor deze dieren een groot verspreidingsgebied in warme subtropische en tropische gebieden in Amerika van het zuiden van de Verenigde Staten tot Argentinië en Chili. Verder schijnt het een zeldzame broedvogel te zijn van de Westindische eilanden.
Door regelmatig over het eiland te rijden en het aantal te tellen zijn we op een totale schatting voor Aruba van plm. 125 exemplaren gekomen. Hiervan zijn tenminste 100 exemplaren regelmatig waar te nemen bij de salina's in de buurt van het Sheraton hotel, in de maanden april t/m oktober. Later verspreiden de dieren zich en worden dan regelmatig bij het Spaans Lagoen gezien, waar zij ook gedurende de regentijd slapen.
Het is een sierlijke vogel, die zijn bescherming verdient.

kleine amerikaanse zilverreiger

Van de soort

ardea herodias
grote witte reiger
great white heron,

komen een witte en een blauwgrijze vorm voor. Het is een schuwe vogel, die heel wat moeilijker te benaderen en te tellen is dan de vorige soort, omdat hij solitair voorkomt. In de Vogels van de Antillen wordt hij voor Aruba niet genoemd, hoewel wij beide kleurvormen regelmatig waarnemen. Dit zullen wel exemplaren van het vasteland van Zuid-Amerika zijn.

grote witte reiger

sterna hirundo
visdiefje
common tern
meuchi

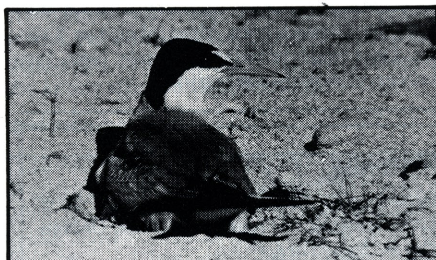

jonge visdief komt uit het ei

broedende visdief

Deze grijswitte stern met lange vleugels, ingesneden staart en een lengte van 40 cm., verschijnt midden april langs de kust. Ze verdwijnen weer half november. Hun voedsel bestaat uit masbango en tandkarpers. Het nest is een ondiep kuiltje, soms gevoerd met plantestengels. Ook wordt het wel versierd met schelpen en steentjes. We vinden ze regelmatig broedend langs de noordkust, hoewel de drie grootste concentraties te vinden zijn op het Lagoterrein en bij de waterzuivering op de drooggekomen dijkjes. De grootste en zich steeds meer uitbreidende kolonie is te vinden bij de salina bij het Sheraton hotel. Vorig jaar telden we op de drooggevallen eilandjes 75 broedgevallen en dit jaar broedden er 110 paar visdiefjes. De eieren zijn stomp met grijze en olijfbruine vlekjes. Het aantal eieren is volgens de literatuur meestal 2, hoewel het aantal 3 hier regelmatig voorkomt. De soort is niet door

de wet beschermd. De kolonie bij het Sheraton hotel is betrekkelijk veilig, voor de mens, omdat niemand, behalve een vogelaar, zich in het stinkende water waagt. De kolonie bij de Lago is moeilijk te vinden, maar de kolonie bij de waterzuivering wordt regelmatig geplunderd door honden en kleine jongetjes, die soms de eieren en de jongen uithalen. Deze sierlijke vogels verdienen een betere behandeling.

EEN BOEK ARUBA BOEKHANDEL EEN BOEK ARUBA POST EEN BOEK ARUBA BOEKHANDEL EEN BOEK ARUBA POST EEN BOEK ARUBA BOEKHANDEL EEN BOEK ARUBA POST EEN BOEK ARUBA BOEKHANDEL EEN BOEK ARUBA POST EEN BOEK ARUBA BOEKHANDEL EEN BOEK ARUBA POST EEN BOEK ARUBA BOEKHANDEL EEN BOEK ARUBA POST EEN BOEK ARUBA BOEKHANDEL EEN BOEK ARUBA POST EEN BOEK ARUBA BOEKHANDEL EEN BOEK ARUBA POST EEN BOEK ARUBA B

ZOMERVAKANTIEREIZEN NAAR: NEDERLAND:
1974
in groepsverband van min. 20 pers.:
goedkope individuele enkele en retourreizen.

MADURO REISBUREAU ARUBA

14-DAAGSE CRUISE:
"Angelina Lauro," vanaf $495 tot $1095 p.p.
Vertrek om de twee weken op zondag vanuit Aruba. Route: Aruba-Cartagena-Panama-Jamaica-Pt. Everglades-Nassau-San Juan-St. Thomas-Martinique-Trinidad-Caracas

7-DAAGSE CRUISE:
"Cunard Adventurer," vanaf $300 tot $695 p.p.
Vertrek iedere maandag vanuit Aruba. Route: Aruba-La Guaira-Grenada-St. Lucia-St. Thomas-San Juan.

ORANJESTAD - TEL. 3888
SAN NICOLAS - TEL. 5239

minus gilvus
caribische spotlijster
southern mockingbird
chuchubi

chuchubi bij nest

Deze vogel kunnen we als een van de meest algemene vogels van ons eiland beschouwen. Vermoedelijk is het op Aruba de meest voorkomende soort. Deze lijsterachtige vogels bewonen zowel de cactuswildernissen als de tuinen en plantsoenen. Volgens ons komt deze vogel in elk biotoop voor. Deze bodemvogels zijn echte oogjagers, die naar alles wat ze zien pikken. Het menu en de aanpassing aan het aanwezige voedsel schijnt enorm te zijn. Ze eten zowel plantaardig als dierlijk voedsel. Zo snoepen ze van cactusvruchten, mango's, zuurzak, kenepa's en papaja's. Vruchten van tamarinde en wabi worden ook niet versmaad. Dat ze ook nuttig zijn blijkt wel uit hun dierlijk dieet dat bestaat uit kevers, rupsen, mieren, wespen, vliegen, slakken en spinnen. Eveneens roven ze ook de eieren van kleine vogels en zelfs van sterns.
Wanneer we over standvogels spreken hebben we hier hét voorbeeld. Het territorium, dat vrij klein kan zijn, wordt niet verlaten. Het wordt verdedigd tegen indringers zowel soortgenoten als andere soorten. Naast de vele geluiden en imitaties die een chuchubi kan produceren komt de klank chu-chu-bi wel het meest voor. De alarmroep is een hard onmuzikaal tsjéh. Het nest is komvormig en gevlochten van takjes en twijgjes. Van binnen is het afgewerkt met sprietjes. De eieren zijn stomp, licht grijsgroen met onregelmatige vlekjes. Meestal zijn er 3 eieren. De vogels broeden het hele jaar door met een piek in de regentijd.

ARUBA, parel van de caribische zee

Zo gaat men hier met de belangrijkste broedplaats om.
Plm. 110 paar visdieven broeden op de eilandjes in de salina. 15 paar steltkluten e.a. broedvogels.
Verder is het een belangrijke fourageplaats van honderden plevieren en plm. 125 kleine witte reigers, eenden e.d.

literatuur

Chandler e.a. (1966) A guide to field identification Birds of North America, Golden Press, New York.
Voous, Dr. K. H. (1955) De vogels van de Nederlandse Antillen. Uitgave Natuurwetenschappelijke werkgroep Ned. Ant., Curacao, Kemink en Zoon, Utrecht.
Wagenaar Hummelinck, D. P. (1957) Studies of the fauna of Curacao and other Caribbean Islands, Vol. 7, K. H. Voous, The birds of Aruba, Curacao and Bonaire. Uitg. Natuurwetenschappelijke Studiekring voor Suriname en de Ned. Ant., nr. 14, Nijhoff, Den Haag.

steltkluut

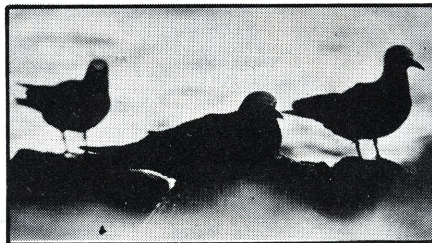
himantopus himantopus
steltkluut
black necked stilt
snepi hudiu

Deze 37 cm. grote vogel met een opvallend lange snavel is zwart met wit en heeft lange, bleekrode poten. Tijdens de vlucht steken de poten minstens 13 cm. achter de staart uit. Het is een bewoner van de ondiepe lagunen en modderige salina's. Ze zoeken hun voedsel door links en rechts met hun snavel in het modderige water te bewegen en het voedsel eruit te zeven. Het voedsel bestaat uit kleine insekten w.o. vliegjes en kevers. Ook eten ze slakjes. Sinds twee jaar zijn het broedvogels van Aruba. Hun nesten zijn opgehoogd met steentjes, schelpjes en koraalgruis.
Ze bevinden zich op de hoger gelegen delen van de salina's. De broedtijd valt in de maanden mei en juni. Ze leggen 4 priktolvormige olijfbruin gevlekte eieren. De vogels maken tijdens het lopen een verwaande, statige indruk. Hieraan hebben ze waarschijnlijk hun Bonaireaanse naam, makamba, te danken. Ze zijn niet door de wet beschermd. Momenteel broeden er plm. 20 paar op de salina bij het Sheraton hotel. In dit blubberige milieu zijn ze betrekkelijk veilig. Bij het naderen van het nest alarmeren ze alle andere vogels door hun wiep wiep geroep. Daar ze vrij onrustig en schuw zijn, is het moeilijk de vogels bij hun nesten te fotograferen.

Tot slot enkele vogels, die de aandacht verdienen omdat ze hier of onregelmatig of niet meer voorkomen.

anous stolidus
noddy
blackbird

Deze 38 cm. roetbruine stern met het grijze petje is een uitgesproken bewoner van de zee. Hij verschijnt soms bij uitzondering langs de kust. Ze broeden op de rotsen van de Bovenwindse eilanden. Toch zien we ze regelmatig langs de kust bij Californië. Beschrijving van eieren en nest ontbreekt. Het zou een tocht naar bijvoorbeeld de Aveseieilanden waard zijn om eens wat meer gegevens over deze vogel te verzamelen.

noddy

BROEDVOGELS

phoenicpoterus ruber
rode flamingo
red flamingo
chogógo

Deze vogel is algemeen op Bonaire, waar hij een zeer geziene broedvogel is. Op Bonaire broeden er tegenwoordig 1000 tot 1500 paar. Ze mogen zich verheugen in een goede bescherming, hoewel de broedkolonie door wisselvalligheden van het weer wel eens te

flamingo

lijden heeft. Zo kunnen slagregens en storm grote schade onder de jonge dieren veroorzaken. De laatste tijd wordt er af en toe een flamingo op Aruba gesignaleerd. De papiamentse naam chogógo is waarschijnlijk een klankaanduiding. Exemplaren die op Aruba of Curaçao verschijnen zijn uit de koers geraakte Bonaireaanse dieren.

amazone barbadensis
geelvleugelamazone
yellow winged parrot
lora

Deze, voor Aruba uitgestorven papegaai, was eens een van de vogelkundige attracties van ons eiland. Hij heeft het echter tegen de vervolging van de mens moeten afleggen en is tussen 1940 en 1950 uitgestorven. De laatste plaats waar hij voorkwam schijnt Fontein geweest te zijn. Prof. Voous vermeldt, dat deze vogels o.a. door vergiftiging uitgeroeid zijn, maar dat vooral de grote, vernietigende invloed, die de olieverwerkende industrie op het bosrijke landschap in het zuidoosten van Aruba heeft uitgeoefend, meegewerkt heeft aan de definitieve verdwijning van de soort. Op Bonaire zijn nog een aantal van deze soort, die bij een eventuele katastrofe ook wel uitgeroeid zullen worden. De Bonaireaanse en ex-Arubaanse soorten zijn verschillend van kleur. Gelukkig komt de Arubaanse soort nog voor op het schiereiland Paráguana. Laat het verdwijnen van deze soort een les zijn, zodat we de vogels die er nog zijn gaan beschermen.

geelvleugelamazone

fregata magnificens
fregatvogel
man-o-ward-bird
skerchi

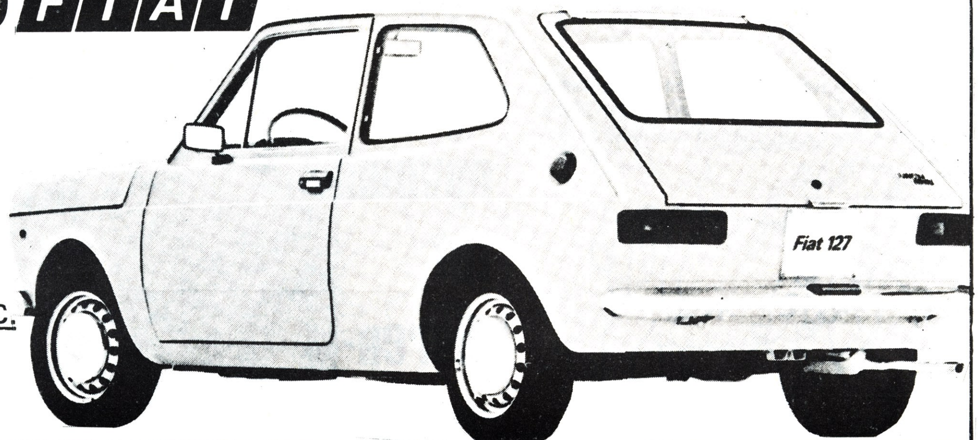

Deze vogels zijn vooral bekend, omdat ze veel voorkomen in de buurt van de havens op onze eilanden. Ze azen o.a. op afval van de vissers. Ze vangen ook vliegende vissen. Voor vissers betekent het jagen van fregatvogels op zee, dat er grote scholen vis aanwezig zijn. Het indrukwekkendst zijn de fregatvogels, wanneer ze urenlang op de luchtlagen rondzweven, waarbij ze hun gevorkte staart als een schaar (skerchi) open en dicht doen.

Prof. Voous vermeldt in de "vogels van de Antillen": "Vooral op Bonaire gebeurt het herhaaldelijk, dat fregatvogels het uitgeworpen aas van de vissers grijpen en de haak in de keel krijgen. De aldus gevangen vogels worden in de regel bevrijd, maar niet, dan nadat van de punt van één der staarthelften een stuk is afgeknipt. Er zijn vogels, die op deze wijze steeds meer stukken van de staart kwijt raken en daardoor bijzonder vreemde staartmodellen vertonen." Wij hebben dit ook wel eens waargenomen en we hebben zelfs wel eens een fregatvogel gevonden die zichzelf gewurgd had met de vislijn, die uit zijn keel hing.
Fregatvogels slapen op de mangrove-eilandjes tegenover het vliegveld in groepen van 50 stuks en meer. De bomen zijn geheel witgekalkt door de uitwerpselen. Broedende exemplaren heeft men hier tot nu toe nooit gemeld. We kunnen ze echter wel verwachten, daar hier regelmatig exemplaren in broedkleed rondvliegen. Het zou interessant zijn voor Aruba een paar broedgevallen te noteren.

...de beste aankoop is de economische klasse-auto FIAT

nu met de goedkope 127
twee-deurs saloon
drie-deurs station
tevens: de 1400 cc.
special vier-deurs,
in standaard of met
automatische transmissie
VIANA AUTO SUPPLY CO., INC.
San Nicolas, Tel. 5120-5121
NATIONAL MOTORS
Dakota, Tel. 1505-3027

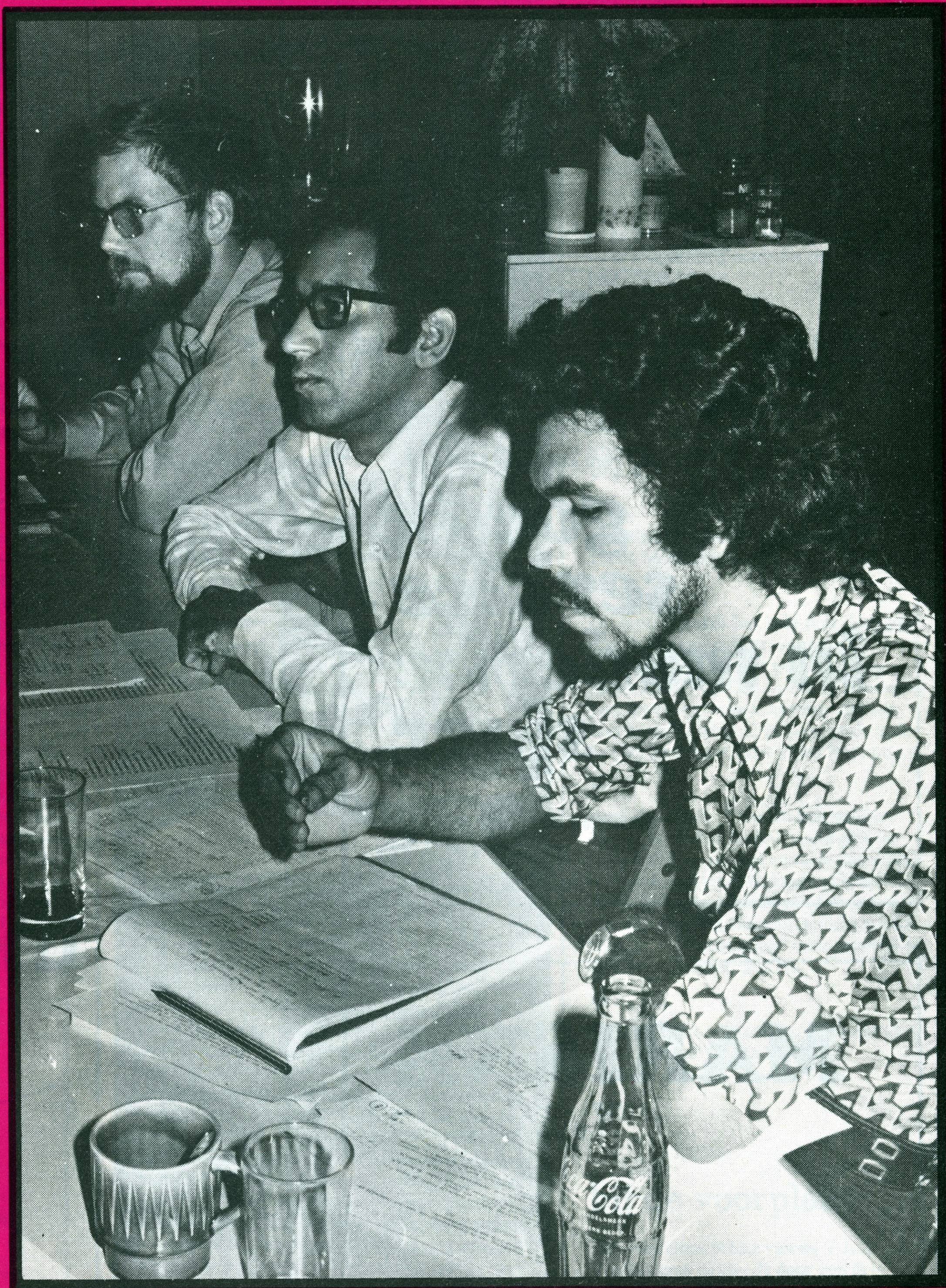
MAANDBLAD
van de vakbond
leerkrachten aruba

5e JAARGANG 8
oktober 1974

vorm

BROEDVOGELS VAN ARUBA

lerarenopleiding a.v.o.

de nieuwe voorzitter